

פעילות תוך התייחסות אל ערך השונות בשיעורי חינוך גופני

מאת: שולמית אורן, בי"ס "נופים", חיפה

שונות הינו מושג המציין הבדלים בין אנשים, תרבויות, עמדות ועוד. בכיתה ניתן להבחין כי התלמידים שונים זה מזה במראה החיצוני, בצרכיהם, במשאלות ובשאיפות, ביכולות שלהם, בתחביבים ובהתנהגותם. על פי תיאוריות ההתפתחות, ילדים מתפתחים ברצף דומה, אך הם חווים חוויות שונות שגורמות להתפתחות שונה.

בפעילות המוצעת כאן התלמידים למדו להבחין בהיבטים המגוונים של השונות: בשיעור חינוך גופני נחשפו התלמידים לשונות בין חלקי גוף זהים (איברים זוגיים כמו ידיים רגליים), לשונות במרכיב הכוח, ביכולת הדיוק והשליטה באיברים דומיננטיים ולא דומיננטיים ועוד.

התלמידים התנסו בפעילות מגוונת:

1. עם אביזרים "שווים" אך שונים בתכונותיהם: כדורי-עף, כדורי-סל, כדורי גומי, כדורי ספוג.
2. עם תנועות גוף דומות ושונות בעזרת אביזרים: דלגיות, חישוקים.
3. ברמה החברתית: נוצרה הזדמנות להעמיק את הקשרים החברתיים ולהכיר אחד את השני במציאת דמיון ושוני בין התלמידים, בתחביבים, בתכונות. הפעילות הועברה בכיתות א-ד והותאמה לגיל ולרמת הלומדים.

זמן הפעילות: 45 דקות

תחילת השיעור בשיחה קצרה על משמעותו מושג "השונות" ומה משמעותו של המשפט "האחר הוא אני".

התלמידים התייחסו לאופן שבו מתבטא הדמיון והשוני בינם לבין חבריהם, ניתנו דוגמאות לשוני בין אנשים ומה מרגיש השונה.

פעילות 1

התלמידים נעו באופן יחידני ולהוראת המורה נעו בצורה דומה תוך חיקוי תנועת הגוף של האחר. בהמשך, באמצעות חיקוי של תנועות נוצרו שרשראות של תלמידים שנעו באפן דומה לחבריהם ("האחר הוא אני").

פעילות 2

משחק הכרות בשונות בין המשותף לבין השונה

ציוד: שתי קבוצות של כרטיסיות בצבעים שונים: קבוצת כרטיסיות אחת בצבע אחיד שהמורה הכינה מבעוד מועד, בהן רשומות מילים המציינות תכונות טבעיות המשותפות לכולם: גובה, אורך שיער, מידת נעליים; קבוצה שנייה של כרטיסיות ריקות, כמספר התלמידים בצבע שונה, ששמשו למשחק זה; כלי כתיבה.

"שונה, דומה, שווה"

1. כל ילד רשם על כרטיסיה תכונה אחת או תחביב כלשהו המאפיינים אותו, ללא רישום שמו: למשל, "מוכשר בציור", "חובב חיות", או בחירה בתחביב כל שהוא: רכיבת אופניים, נגינה בפסנתר ועוד. הכרטיסיות נאספו על ידי המורה.
2. במגרש סומנו קווים מקבילים כשליד כל אחד מהם רשומות אחת מצמד המילים: "שונים", "דומים", וקו ארוך יותר כשלידו רשומה המילה "שווים".

מהלך הפעילות:

1. כל תלמיד נע במגרש בצורה חופשית ולסימן מוסכם נבחרה כרטיסיה מערמת כרטיסיות התלמידים והוקרא התכונה או התחביב של אחד מהתלמידים.
2. כל תלמיד בחר לעמוד על אחד משני הקווים הקצרים המסומנים על הרצפה בשטח בהתאם להגדרת הכרטיסיה. לדוגמה כל מי שהוא אח בכור על קו "הדומים" ואילו מי שאינו אח בכור עמד על קו "השונים". כל אחד מהתלמידים בחר לעמוד על הקו שתיאר אותו כ"שונה מ" (אינו אח מבכור), דומה, שווה (אח בכור).

פעילות 3

משחק השוני

- מטרה תנועתית:** תרגול מצבי כדרור באברים זהים (ידיים רגליים) אך שונים בכוח, בקואורדינציה.
- מטרה חברתית:** המחשת קווי דמיון ושוני בין התלמידים.
- ציוד:** דפי-פוליו ריקים וחלקים כמספר התלמידים; סוגים שונים של כדורים (אחד לכל משתתף); חישוקים כמספר המשתתפים.
- ארגון הפעילות:** בתוך כל אחד מהחישוקים הונח דף חלק וכרטיסיה השייכת לאחד מהמשתתפים (מהמשחק הקודם).

הוראות הפעילות:

1. א. על פי סימן מוסכם כל התלמידים נעו/כדורו את הכדור ביד בין החישוקים ובסימן נוסף הפסיקו לכדרר, עברו בין הכרטיסיות וחיפשו אחר כרטיסיה המתארת תכונה או תחביב המאפיינים אותם. על הדף שבתוך החישוק הם רשמו את שמם, במידה שמה שרשום בדף שווה או דומה להם.
1. ב. החלפת היד מכדררת תוך מתן תשומת לב לשוני בעוצמת הכוח ולשליטה במיומנות הכדרור ביד הדומיננטית לעומת היד הלא דומיננטית.
2. א. הובלת הכדור בעזרת הרגל- הובלת הכדור ברגל הדומיננטית (כדרור ברגל) בין החישוקים; לסימן מוסכם עצירה ומציאת כרטיסיה המתארת תכונה/תחביב שהתלמיד רצה בהם. כשנמצאה הכרטיסיה, התלמיד הוסיף את שמו על הדף.
2. ב. צמצום של מספר הכרטיסיות והחישוקים (של כשליש) הובלת הכדור ברגל הלא דומיננטית בין החישוקים ובהישמע סימן מוסכם התלמידים חיפשו אחר כרטיסיה המתארת תכונה/תחביב שרצו לשייך לעצמם והוסיפו את שמם.

לסיכום השיעור התלמידים נשאלו מספר שאלות :

* האם חשתם בשונות בגופכם בזמן הפעילות ?

* האם הצלחתם לפעול למרות השוני של המשימות?

* מה למדתם על עצמכם?

* כיצד ניתן לגשר על השוני בספורט ובמקומות נוספים ולקדם הצלחה קבוצתית?

משוב:

התלמידים היו מאוד נלהבים והתרגשו לראות מי מהילדים חתם להם על הכרטיסיות שהם כתבו.